

**Анализ за динамиката на заетостта, безработицата и наетите лица в
секторите от националната икономика, за които кадри подготвя
Стопански факултет на ЮЗУ “Неофит Рилски”**

Анализирайки данните на Агенцията по заетостта и Националния Статистически Институт, обявени чрез докладите *“Нает и лица и средна бруто работна заплата през 2024 година”* и *“Основни резултати от наблюденията на работната сила през 2024 година”*, можем да извадим следните по-важни изводи относно динамиката на заетостта, безработицата и наетите лица в секторите от националната икономика, за които кадри подготвя Стопански факултет на ЮЗУ “Неофит Рилски”.

- **Обобщени показатели**

Коефициентът на икономическа активност за населението на възраст 15 - 64 навършени години е 74.0%, като в сравнение с 2023 г. се увеличава с 0.1 процентни пункта.

Коефициентът на заетост за населението на възраст 15 - 64 навършени години нараства с 0.2 процентни пункта в сравнение с 2023 г. и достига 70.9%.

Коефициентът на безработица е 4.2%, или с 0.1 процентни пункта по-нисък в сравнение с 2023 година.

Обезкуражените лица на възраст 15 - 64 навършени години са 23.2 хил., или 2.2% от всички икономически неактивни лица в същата възрастова група.

- **Заетост**

През 2024 г. **общият брой на заетите лица** е 2 932.9 хил., от които 1 554.1 хил., или 53.0%, са мъже и 1 378.7 хил., или 47.0%, са жени. В сравнение с 2023 г. броят на коефициента на заетите лица не се е променил, но в количествено отношение заетите лица са се увеличили с хиляда. Относителният дял на заетите лица от населението на възраст 15 и повече навършени години е 53.2%, като при мъжете този дял е 59.4%, а при жените - 47.6%.

От всички заети 4.9% (142.8 хил.) са работодатели, 6.7% (197.2 хил.) - самостоятелно заети лица без наети, 88.1% (2 582.7 хил.) - наети лица, и 0.3% (10.1

хил.) - неплатени семейни работници. От общия брой на наетите лица 1 950.6 хил. (75.5%) работят в частния сектор, а 632.1 хил. (24.5%) - в обществения.

През 2024 г. **заетостта в отделните възрастови групи** е следната:

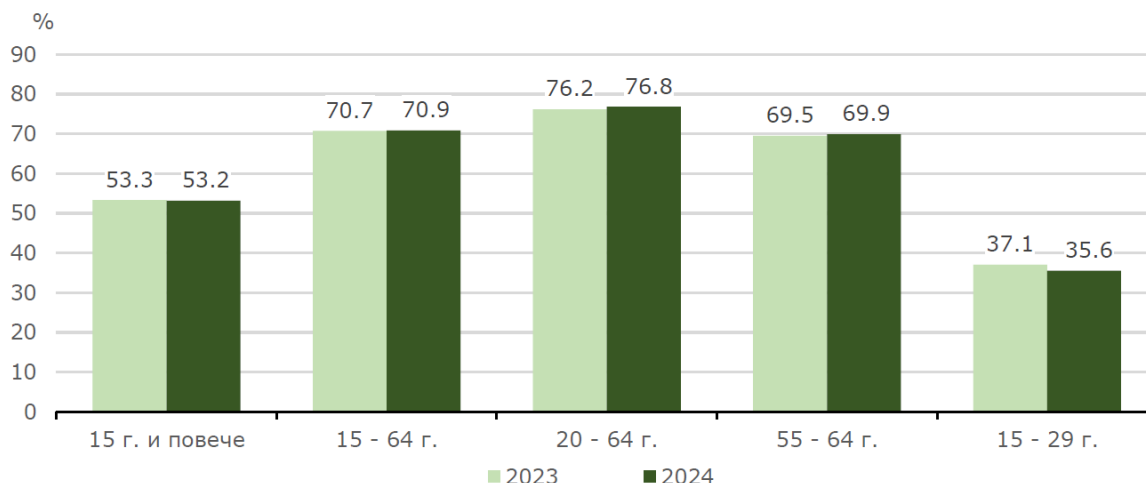
- **Заетите лица на възраст 15 - 64 навършени години** и са 2 820.8 хиляди. Коефициентът на заетост за населението в същата възрастова група е 70.9% (74.1% за мъжете и 67.6% за жените).
- **Коефициентът на заетост за населението на възраст 15 - 29 навършени години** е 35.6%, в сравнение с 2023 година намалява с 1.5 процентни пункта.
- **Коефициентът на заетост за населението на възраст 20 - 64 навършени години** е 76.8%. При мъжете коефициентът на заетост за тази възрастова група е 80.3%, а при жените - 73.1%. В сравнение с 2023 г. този коефициент намалява с 0.4 процентни пункта, с 0.4 процентни пункта при мъжете и 0.5 процентни пункта при жените.
- **Коефициентът на заетост за възрастовата група 55 - 64 навършени години** е 69.9% от населението в същата възрастова група (73.8% за мъжете и 66.2% за жените).

- **Безработица**

Безработните лица през 2024 г. са 127.4 хил., от които 71.4 хил. (56.0%) са мъже и 56.1 хил. (44.0%) - жени.. В сравнение с 2023 г. броят на безработните лица намалява с 5.0 хил., или с 3.78%. За същия период коефициентът на безработица намалява с 0.1 процентни пункта и достига 4.2%, съответно 4.4% за мъжете и 3.9% за жените.

От всички безработни 14.2% са с висше образование, 53.6% - със средно, и 32.2% - с основно или по-ниско образование. Коефициентите на безработица по степени на образование са съответно 1.6% за висше, 4.1% за средно и 36.6% за основно и по-ниско образование.

През 2024 г. **коефициентът на безработица за възрастовата група 15 - 29 навършени години** е 7.7%, в сравнение с предходната година има намаление с 0.3 процентни пункта. През 2023 година коефициентът е бил 8.0%.

Фигура 1. Коефициенти на заетост по възрастови групи през 2023 и 2024 година

Изт очник: Национален Статистически Институт

- **За период януари-септември 2024 г. в сравнение с януари-септември 2023 г. се наблюдава положителен прираст на безработни лица в региона.** За Благоевград той се равнява на (0,9п.п.), за София (област) – (-0,3п.п.) и за София (град) – (0,1п.п.). Тези стойности за региона са в пропорционална зависимост с наблюдаваното за страната като цяло (0,2п.п.), като можем да отбележим, че Благоевград регистрира висок прираст (регистрирани са 1 161 безработни лица повече в сравнение с януари-септември 2023 г.). Най-висок положителен прираст на равнището на безработица при центровете в региона е регистриран в Благоевград, като в София (град) е отбелязано най-ниското равнище на безработица за страната (само 1,7% при 5,5% за страната като цяло).
- **Равнището на безработица в региона показва стойност и по-високи от средните за страната.** При национално равнище на безработица от 5,5%, равнището на безработица в региона е най-високо в Благоевград – 10,7%, последвано от София (област) с 4,6%. София (град) регистрира най-ниското равнище в страната от 1,7%, приблизително три и половина пъти по-ниско от националното.
- **Въпреки регистрираните високи нива на безработица в региона за периода януари-септември 2024 г., не можем да отбележим, че спрямо предходния период януари-септември 2023 г. се наблюдава положителен прираст.** В

допълнение, прирастът на равнището на безработица за Благоевград е само 1 161 лица в повече спрямо предходния период (0,9п.п.), за София (област) е (-0,3п.п.) и София (град) е (0,1п.п.).

•

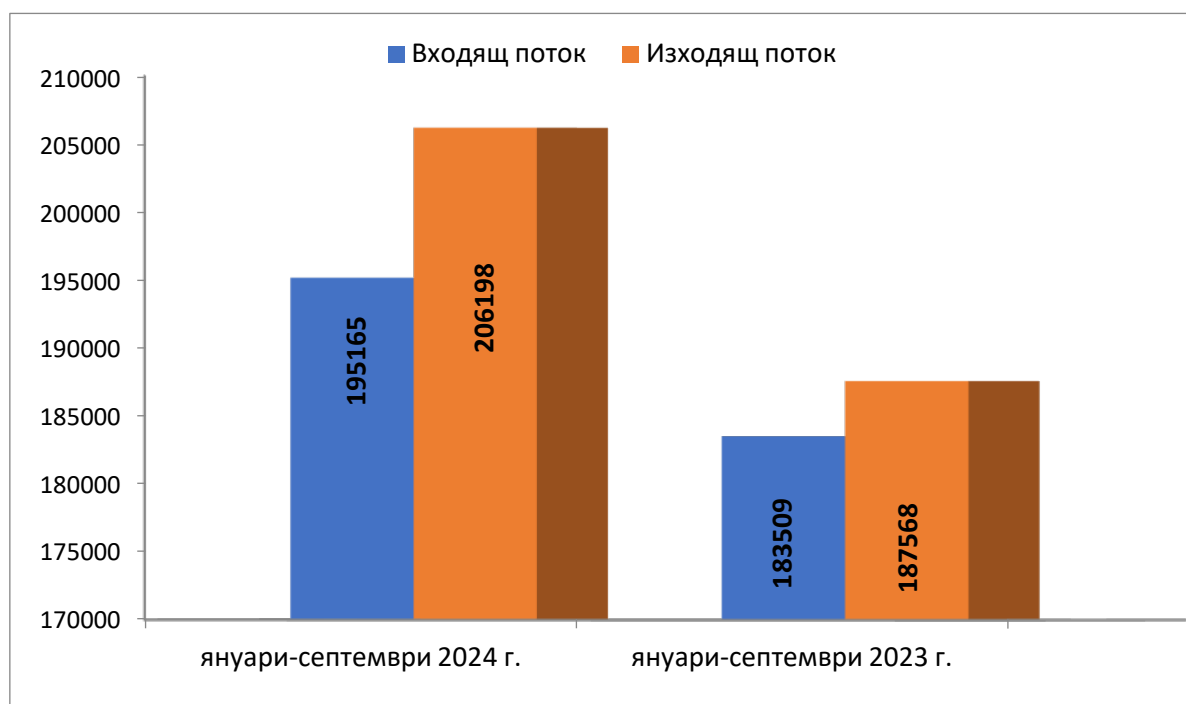
Таблица 1. Средномесечен брой на регистрираните безработни лица в дирекция "Бюро по труда" и равнище на безработица за периода януари-септември 2024 г.

Показатели	Безработни лица	Прираст спрямо януари-септември 2023 г.		Равнище на безработица*	Прираст спрямо януари-септември 2023 г.
		Брой	Процент		п.п.
За страната	156 902	7 199	4,8	5,5	0,2
Благоевград	13 226	1 161	9,6	10,7	0,9
Бургас	6 671	350	5,5	4,1	0,2
Варна	6 470	24	0,4	3,3	0,0
Велико Търново	4 797	169	3,7	5,6	0,2
Видин	4 134	151	3,8	15,1	0,6
Враца	6 548	193	3,0	10,7	0,3
Габрово	1 744	- 40	-2,2	4,2	0,0
Добрич	2 914	125	4,5	4,8	0,2
Кърджали	4 882	143	3,0	10,3	0,3
Кюстендил	3 469	180	5,5	8,1	0,4
Ловеч	3 986	- 113	-2,8	9,3	-0,3
Монтана	5 867	124	2,2	12,4	0,3
Пазарджик	8 103	521	6,9	8,4	0,5
Перник	2 152	114	5,6	4,3	0,3
Плевен	6 724	245	3,8	7,6	0,3
Пловдив	12 951	1 357	11,7	4,6	0,5
Разград	4 092	90	2,2	10,0	0,3
Русе	4 987	458	10,1	6,0	0,5
Силистра	4 048	262	6,9	11,4	0,7
Сливен	5 166	66	1,3	8,3	0,1
Смолян	4 173	- 27	-0,6	10,1	0,0

София	4 661	- 304	-6,1	4,6	-0,3
София (столица)	10 954	534	5,1	1,7	0,1
Стара Загора	5 528	305	5,8	4,4	0,3
Търговище	3 872	334	9,4	10,1	0,9
Хасково	5 579	47	0,9	6,7	0,1
Шумен	6 828	581	9,3	10,8	0,9
Ямбол	2 375	148	6,6	5,5	0,4

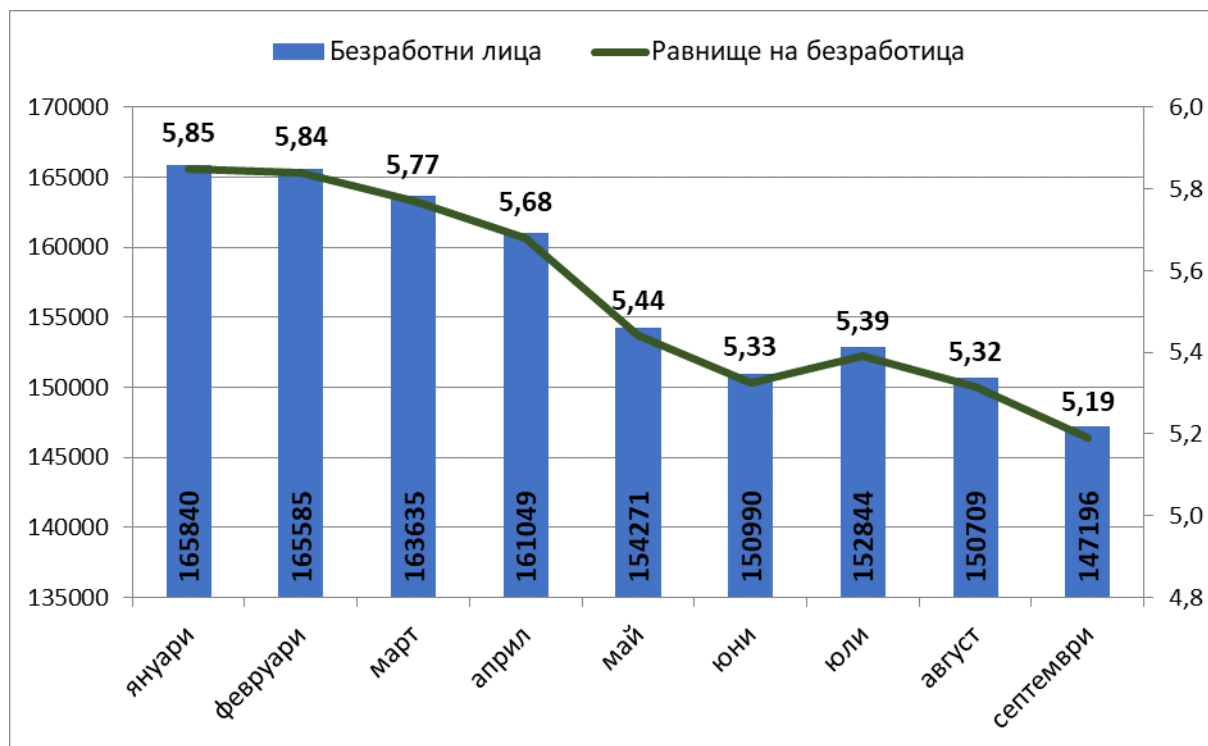
Изт очник: Агенция по заетостта

Статистиката на Агенция по заетостта показва, че **равнището на безработица бележи прираст на данните спрямо януари-септември 2023 г. а през 2024 г. се увеличава с 0,2 процентни пункта спрямо същия период за предходна година** (Фигура 2).

Фигура 2. Входящ и изходящ поток на безработни лица през януари-септември 2024 г.

Изт очник: Агенция по заетостта

Фигура 3. Брой регистрирани безработни лица и равнище на безработица януари-септември 2024 г. (средномесечно)

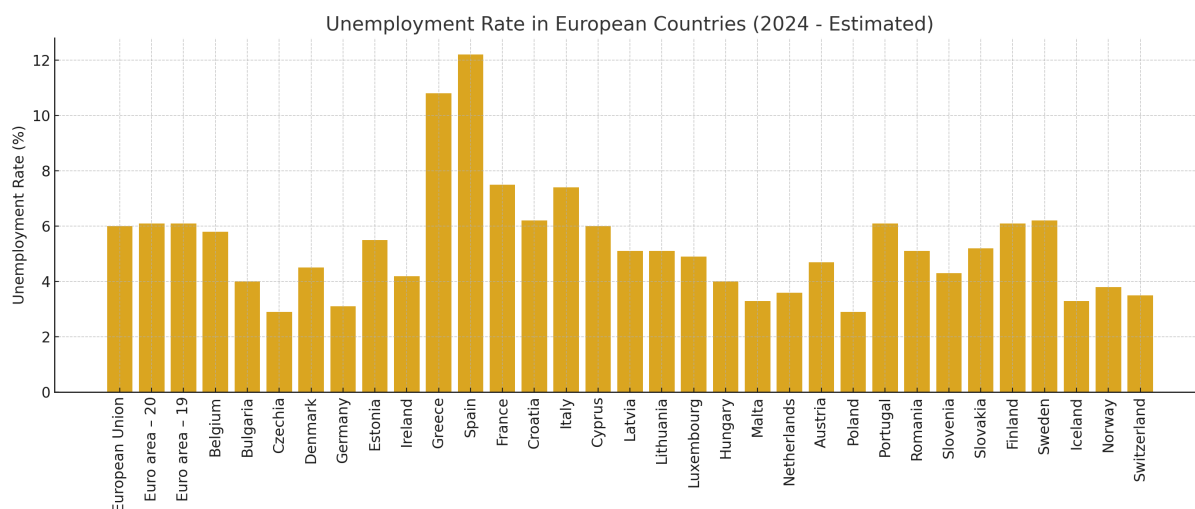
Източник: Агенция по заетостта

Равнището на безработица в България за периода януари-септември на 2024 г. е по-ниско от средното за Европейския съюз – 4,2% в национален мащаб при 6,3% на общностно ниво (Фигура 4). Това наблюдение може да се определи като закономерно, сравнявайки го с регистрираното за същия период на 2023 г. – 4,3% за национално при 6,1% за общностно ниво.

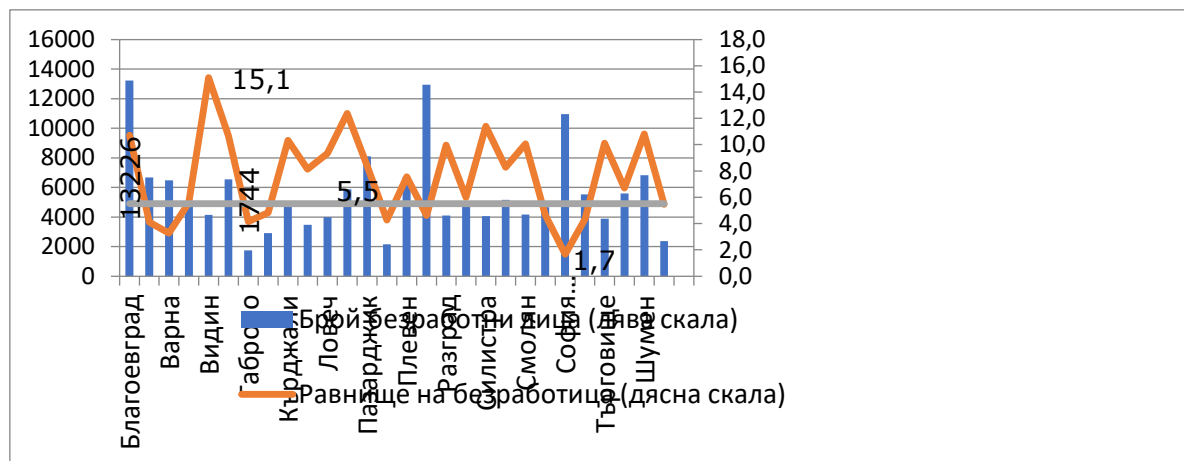
По последни данни на Евростат през деветмесечието 2024 г. равнището на безработица в страните от **Европейския съюз (ЕС-27)** е **6,3%** (при 6,1% през първо тримесечие 2024 г. и 6,0% през второ тримесечие 2024 г.). В тази извадка, равнището на безработица за **България** е определено на **4,2%** (при 5 % през първо тримесечие 2024г. и 4,3 % през второ тримесечие 2024 г.).

Ниското ниво на безработица на национално ниво не трябва да се разглежда в крайната му съдържателност, особено когато се акцентира върху разбивката му по региони в страната (Фигура 5). Анализирайки региона на Югозападна България трябва да отчетем, че най-високата безработица се регистрира за Благоевград – 10,7%, последвана от София (област) – 4,6% и София (град) – 1,7%. Освен че Благоевград

регистрира най-високото ниво на безработица, то е чувствително по-високо от средното за страната – 10,7% при равнище за страната - 5,5 %.

Фигура 4. Безработицата по данни на Евростат през деветмесечието на 2024 г. на възраст 15-74 години
 Изт очник: Евростат
<https://ec.europa.eu/eurostat>

Фигура 5. Средномесечен брой на регистрираните безработни лица и равнище на безработица по области

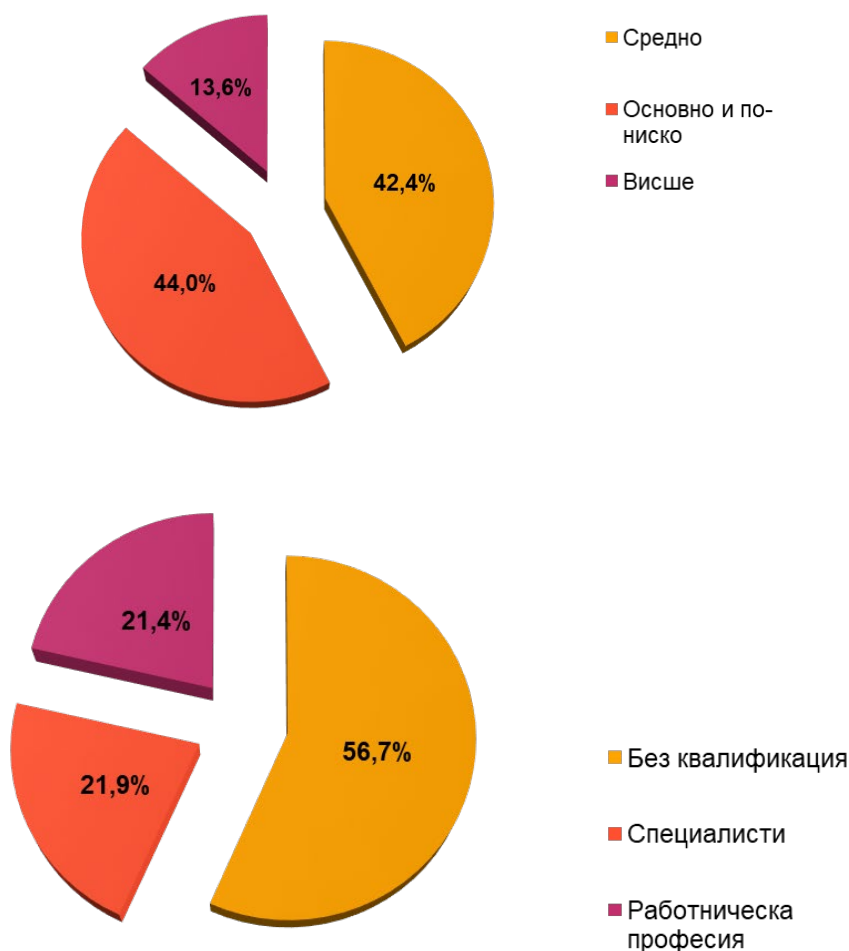
Изт очник: Агенция по заетостта

Анализирайки данните за професионалната и образователната структура на регистрираните безработни лица през девет месечията на 2023 г. и 2024 г., не са открити съществени различия между съответните структури (Фигура 6).

Новорегистрираните безработни нарастват с 6,2% спрямо същият период на

2023 г., като достигат 189 599 лица. Сравнителният анализ с година по-рано отчита, че числеността им нараства с 11 017 лица.

Прави впечатление, че в структурата на новорегистрираните безработни в страната за деветмесечието на 2024 г., присъствието на лица, притежаващи висше образование, е с относително най-нисък дял (13,6%). Професионалната и образователна структура на новорегистрираните безработни се запазва почти постоянна всеки месец, като най-голям дял в структурата на новорегистрираните безработни заемат лицата с основно и по-ниско образование (44,0%) и тези без квалификация (56,7%). Този близо четири пъти по-висок дял на безработицата при по-ниските степени на образование показва, че и през 2024 г. наличието на висше образование е сериозна предпоставка за успешно включване на пазара на труда или погледнато от перспективата на университетите у нас **не мож е да т върдим**, че последните “произвеждат” безработица.

Фиг. 6. Професионална и образователна структура на новорегистрираните безработни през деветмесечието на 2024 г.

Изт очник: Агенция по зает ост т а

Регистрирани продължително безработни лица

По данни на Агенция по заетостта, през януари-септември 2024 г. броят на лицата с продължителност на регистрацията над 1 г. е 35 267 лица или 22,5% от безработните. Регистрира се прираст с 16,8% в сравнение с януари-септември 2023 г. Във възрастовата структурата с най-висок дял остава групата на безработните над 50 г., като през януари-септември 2024 г. той е 53,2% от всички продължително безработни лица.

Образователната и професионална структура на продължително безработните показват преобладаващо присъствие на лица без квалификация и специалност (72,6%), както и такива с основно и по-ниско образование (69,0%), лицата с висше образование са 3,6% от всички регистрирани продължително безработни лица.

Безработни младежи до 24 г. – Броят и дялът им нараства на месечна база, достигайки до 8 601 лица или 5,9% от всички безработни. Сравнението с година по-рано отчита прираст както в номинално, така и в дялово изражение (16,8%). В образователната структура най-съществени са дяловете на младежите със средно и основно и по-ниско образование, съответно 47,3% и 22,0%. Професионалната структура в най-голяма степен се формира от младежи без квалификация и специалност (72,3%).

IV. Наети

Спрямо първо тримесечие на 2024 г. (Таблица 2), през трето тримесечие на 2024 г. най-голямо намаление на наетите лица се наблюдава в икономическите дейности „Промисленост - общо” – с 14 200 (-2,73%), „Преработваща промисленост” – с 12 991 (-2,84%) и „Добивна промисленост“ – с 652 (-3,52%). Най-голямо увеличение на наетите през трето тримесечие на 2024 г. в сравнение с първо тримесечие на 2024 г. се наблюдава в икономическите дейности „Хотелиерство и ресторантьорство” с 9 373 (9,55%) и „Бизнес услуги (с изкл. на търговията, финансовите и застрахователни дейности)” - с 8 063 наети лица (1,47%). Несъществено намаление на наетите лица е отчетено при икономическите дейности „Административни и спомагателни дейности“ с 353 наети лица (-0,36%) и „Търговия на едро, без търговията с автомобили и мотоциклети“ - с 1 233 наети лица (-0,87%). За икономическа дейност „Юридически; счетоводни; консултантски; архитектурни; инженерни; рекламни и други професионални дейности“ трябва да се отбележи, че също се наблюдава минимално

намаление на наетите лица с 411 (-0,61%).

Таблица 2. Наети лица по трудово и служебно правоотношение по икономически дейности през тримесечия на 2024 година

Икономически дейности	Тримесечия на 2024 година		
	I	II	III
Промисленост - общо	521 015	512 819	506 815
Продукти за междинно потребление	153 826	151 753	149 689
Енергийни продукти	54 099	53 674	53 257
Инвестиционни продукти	112 790	111 349	110 573
Потребителски дълготрайни продукти	28 046	27 772	27 637
Потребителски недълготрайни продукти	172 254	168 271	165 659
Добивна промисленост	18 502	18 231	17 850
Преработваща промисленост	458 060	450 448	445 069
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и газ	28 875	28 539	28 262
Събиране, пречистване и доставяне на води	15 578	15 601	15 634
Строителство	127 960	129 076	130 086
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	384 337	388 606	384 514
Търговия на едро и дребно с автомобили и мотоциклети, техническо обслужване и ремонт	34 857	34 961	34 997
Търговия на едро, без търговията с автомобили и мотоциклети	141 531	142 109	140 298
Търговия на дребно, без търговията с автомобили и мотоциклети	207 949	211 536	209 219
Търговия на дребно, без търговията с автомобилни горива и смазочни материали	194 637	197 894	195 536
Бизнес услуги (с изкл. на търговията, финансовите и застрахователни дейности)	548 432	572 905	556 495
Транспорт, складиране и пощи - общо	140 709	140 549	140 859
Хотелиерство и ресторантьорство	98 131	121 906	107 504
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; Далекосъобщения - общо	125 105	124 614	124 487
Операции с недвижими имоти	20 143	20 353	20 065
Юридически; счетоводни; консултантски; архитектурни; инженерни; рекламни и други професионални дейности	67 130	67 137	66 719
Административни и спомагателни дейности	97 214	98 346	96 861

Източник: Национален статистически институт

Профилът на заявените от работодателите работни места в периода януари - септември на 2023 г. и на 2024 г. (Фигура 7) дава възможност за анализ на търсенето на специалисти в предлаганите за обучение специалности в Стопански факултет на ЮЗУ "Неофит Рилски". Търсенето на специалисти в сферата на Хотелиерство и ресторантьорство е на трето място и има намаляване на предлаганите работни места (-3857), същата тенденция се забелязва, „Административни и спомагателни дейности“ – 6-то място (-549), „Хуманно здравеопазване и социална работа“ – 10-то място (-167). За радост другите сфери, в които факултетът подготвя кадри, регистрират следното търсене, отчита се увеличение на предлаганите работни места в сравнение с

деветмесечието на 2024 г. спрямо същият период на 2023 г., „Финансови и застрахователни дейности“ – 12-то място (177) и съответно „Образование“ - 4-ро място (45). При икономическа дейност „Държавно управление“ – 5-то място има също намаление (-785).

Фигура 7. Заявени свободни работни места на първичен пазар на труда по икономически дейности през януари-септември на 2023 г. и 2024 г.

Източник: Агенция по заетостта

Данните за постъпилите на работа през периода януари-септември на 2023 г. и 2024 г. са представени в Таблица 3.

Таблица 3. Характеристики на започналите работа през януари-септември на 2023 г. и 2024 г.

	2023 г.	2024 г.	разлика
Жени	68951	82031	-13 080
Без квалификация	52872	58137	-5 265
Над 50 г.	38723	44303	-5 580
Специалисти	36729	38785	-2 056
Работническа професия	28531	29784	-1 253
С висше образование	23838	25306	-1 468
Младежи до 29 г.	21842	20684	1 158
Продължително безработни лица	10261	13986	-3 725
Хора с увреждания	4318	6180	-1 862
Регистрирани заети лица започнали работа чрез БТ	1659	1930	-271
Регистрирани пенсионери започнали работа чрез БТ	455	996	-541
Регистрирани учащи се започнали работа чрез БТ	455	311	144

Изт очник: Агенция по зает ост т а

Анализът на постъпилите на работа безработни лица през януари-септември на 2024 г. (Таблица 3) показва, че е наличен ръст спрямо регистрираното през същия период на 2023 г. – от 118 132 души през 2023 г. на 126 706 през 2024 г. Този факт би могъл да бъде интерпретиран на фона на увеличаващите се кризи в страната пред последните години с формирането на правителство, което води до една по-стабилна икономическа среда в сравнение с предходната 2023 година. Независимо от този факт се наблюдава и увеличение на продължително безработните през 2024 г (-3 725). Регистрираният ръст на постъпилите на работа е наличен и по отношение на тези с висше образование – от 23 838 лица през 2023 г. на 25 306 през 2024 г. Това нарастване на постъпилите на работа е средно за разглеждания период в сравнение с другите относителни групи:

- С работническа професия – от 28 531 на 29 784 лица;

- Специалисты – от 36 729 на 38 785 лица;
- Без квалификация – от 52 872 на 58 137 лица.

21.05.2025 г.

Изготвил: /п/

гр. Благоевград

/доц. д-р Миглена Тренчева/